

Gümüşhane SGK İl Müdürü İslamoğlu, Kayıt Dışı İstihdam Konusunda Uyardı

Gümüşhane Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürü Eyyüp İslamoğlu "Kayıt Dışı İstihdam İle Mücadele" konusunda geniş bir açıklama yaptı.

Müdür İslamoğlu'nun açıklaması şöyledir:

"Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ülkemizin en önemli sorunları arasında yer alan kayıt dışı istihdamla mücadele kapsamında her yıl rehberlik ve bilgilendirme amaçlı faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Kayıt dışı istihdamın çok yönlü bir sorun olmasından dolayı SGK tarafından ülke genelinde her yıl kayıt dışı istihdamla mücadele kapsamında rehberlik ve bilgilendirme amacıyla sivil toplum kuruluşları ve meslek odalarına ziyaretler yapılmaktadır.

KAYIT DIŞI İSTİHDAM NEDİR?

Ülkemizin ve sosyal güvenlik sisteminin en önemli sorunları arasında yer alan kayıt dışı istihdam çalışanların Sosyal Güvenlik Kurumuna hiç bildirilmemesi ya da çalışma gün veya ücretlerinin eksik bildirilmesidir. Yani sigortasız işçi çalıştırma durumunda olduğu gibi, çalışma sürelerinin veya ödenen ücretlerin eksik bildirilmesi de kayıt dışı istihdam olarak değerlendirilmektedir.

Çalışanların sigortalı olarak çalıştırılmaları anayasal bir hak olmakla birlikte aynı zamanda hem çalışanlar hem de işverenler açısından bir zorunluluktur. Yani işverenlerin çalışanlarını sigortasız olarak çalıştırma hakları olmadığı gibi çalışan kişilerin de sigortasız çalışmayı istemek gibi bir hakları söz konusu değildir. Bu şekilde çalışmayı isteyen kişilerin sigortasız çalıştırıldığına tespiti halinde işverenlere yönelik yaptırımlar uygulanmakta işverenler kendilerince kötü niyetli olmamalarına rağmen mağdur olabilmektedirler.

Özellikle emekli aylığı alan, dul ve yetim aylığı alan, sosyal yardım alan veya bakmakla yükümlü konumunda olan bazı kişilerin sigortasız çalışma konusunda daha istekli oldukları bilinmektedir. Bu kimselerin sigortasız çalışma konusundaki talepleri karşısında işverenlerin yasal yükümlülüklerini yerine getirme bilinciyle hareket etmeleri tespiti halinde mağduriyet yaşamamaları amacıyla gerekli dikkati göstermeleri gerekmektedir.

Kayıt dışı istihdamın toplumun sosyal ve ekonomik değerleri üzerinde birçok olumsuz etkisi bulunmakta, ayrıca hem çalışanlar ve işverenler hem de devlet açısından birçok olumsuz etkiye yol açmaktadır.

Bu kapsamda kayıt dışı çalışan bir işçinin emekli olma hakkı yoktur. Çalışamaz duruma geldiğinde malullük aylığından yararlanamaz. Hayatını kaybetmesi

durumunda geride kalan eş ve çocukları ölüm aylığı hakkından yararlanamazlar. İşsizlik sigortasından faydalanamazlar. Genel sağlık sigortası primlerini kendileri ödemek zorunda kalabilir. İş kazası ve meslek hastalığına karşı alınması gereken önlemlerden yoksun olarak çalışmak zorunda kalırlar. Ücret ve diğer sosyal haklar konusunda Kanunların sağladığı korumadan yoksun olarak daha kötü şartlarda çalışırlar. İhbar ve kıdem tazminatından yoksun kalır ve yıllık izin, haftalık izin, doğum izni gibi haklardan yararlanamazlar. Yapılacak denetimler ve tespitler sonucunda kayıt dışı işçi çalıştıran işverene yüksek tutarlarda idari para cezası uygulanır. Bunun sonucunda işyerinin kapanması riski de vardır. Kayıt dışı işçi çalıştıran işverene uygulanacak idari para cezası işverenden işverene ve tutmakla zorunlu oldukları belgeye göre çeşitlilik gösterir. Örneğin bir yıl bir işçiyi kayıt dışı çalıştırdığının denetim sonucu anlaşılması halinde idari yaptırımını 14 asgari ücrete kadar para cezasıdır. Ayrıca bu çalışmalara ait primler gecikme cezası ve faiziyle birlikte tahsil edilir. Bu işyerlerinin yararlanmakta olduğu sigorta prim teşvikleri durdurulur. Devlet ve özel sektör tarafından sağlanan teşvikler ile hibe ve kredi avantajlarından faydalanılamaz. Yaşanacak iş kazası ve meslek hastalıkları karşısında devlete ve işçilere karşı idari ve adli yükümlülükler doğar. Haksız rekabete neden olur ve piyasa dengesinin bozulmasına zemin hazırlar. İşverenlerin vergi avantajı sağlayan indirim ve gider yazma gibi avantajlardan yararlanma hakkı olmaz. İşyerinde çalışanların verimliliği ve motivasyonu azalır. Vergi ve prim kaybına sosyal güvenlik açığına neden olur. Sosyal güvenlik sisteminde çalışan/emekli dengesinin bozulmasına neden olur. Primsiz ödemelerin artmasına neden olur. Gelir dağılımının bozulmasına ve kaynak dağılımında etkinliğin bozulmasına neden olur. Ekonomik verilerin güvenilirliğine zarar verir ve ekonomik kararların öngörülen etkileri yaratmasına engel olur.

BİLGİ EDİNME, İHBAR ve ŞİKAYET

Çalışanların çalışmalarının işverenler tarafından bildirilip bildirilmediğini veya hangi kazanç seviyesinden bildirildiğini kısa sürede öğrenebileceği birçok yol vardır. Çalışanlar PTT'den alınan e-devlet şifresi ile www.turkiye.gov.tr adresinden sorgulama yapabilirler. Yine 7 gün 24 saat "ALO 170" Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezini arayabilirler. İl ve ilçelerde bulunun tüm Sosyal Güvenlik İl Müdürlükleri veya Sosyal Güvenlik Merkezlerine başvurarak da sigortalı olarak bildirilip bildirilmediği ve hangi kazanç seviyesinden bildirildiğini kısa sürede öğrenebilirler.

Çalışanlar sigortasız çalıştırıldıklarını ya da ücretlerinin veya çalışma sürelerinin eksik bildirildiğini düşündüklerinde ihbar ve şikayetlerini ALO 170'e, Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü/Sosyal Güvenlik Merkezine veya CİMER yani Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi üzerinden de iletebilirler.

YABANCI UYUKLU İŞÇİ ÇALIŞTIRMANIN ŞARTLARI NELERDİR?

İşverenlerce çalıştırılacak kişi yabancı uyruklu ise önceden çalışma izni alınması gerekmektedir. Çalışma izni talep edilen işyerinde en az 5 Türkiye vatandaşı istihdamı aranmaktadır. Yabancı uyruklu çalışana ödenecek aylık ücret miktarının yabancı çalışanın görev ve yetkinliği ile bağdaşır seviyede olması zorunludur. Buna göre yabancı çalışana ödenecek ücretin en az başvuru tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan asgari ücret tutarı dikkate alınarak Bakanlıkça belirlenen seviyede olması gerekmektedir.

Çalışma izni bulunmayan yabancı uyruklu kişiyi çalıştırırsanız her bir yabancı uyruklu kişi için ödeyeceğiniz idari para cezası tutarı 2024 yılı için 56.752 TL'dir. İdari para cezaları tebliğ tarihinden itibaren bir ay ödenmek zorundadır. Kaçak yabancı işçi çalıştıran işveren, yabancı kişinin ve varsa eş ve çocuklarının konaklama giderleri ile ülkelerine dönmeleri için gerekli

masrafları ve gerektiğinde sağlık harcamalarını da karşılamak zorunda kalabilmektedir.

ÜCRETLERİ BANKA KANALI İLE ÖDEME YÜKÜMLÜLÜĐÜ

Türkiye genelinde işveren tarafından çalıştırılan işçi sayısının 5 ve üzerinde olması halinde çalıştırılan işçilere yapılan ücret dahil her türlü ödemenin kanuni kesintileri düşüldükten sonra kalan net tutarının bankalar aracılığıyla ödenmesi zorunludur. Bu ödemelerin banka aracılığıyla yapılmaması durumunda işverenlere 2024 yılı için her işçi ve her ay için 1.514 TL idari para cezası uygulanır.”